

บริษัทลงทุนข้ามชาติกับประเทศโลกที่สาม : อุตสาหกรรมดีบุกในประเทศไทย

นางสาว กรรณชญา พูนพิช

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. ๒๕๒๖

ISBN 974-561-796-2

009551

TRANSNATIONAL CORPORATIONS AND THE THIRD WORLD :

THE TIN INDUSTRY IN THAILAND

Miss Kanchada Poonpanich

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Political Science

Department of International Relations

Graduate School

Chulalongkorn University

1983

หัวข้อวิทยานิพนธ์

บริษัทลงทุนข้ามชาติกับประเทศโลกที่สาม : อุตสาหกรรมตึก
ในประเทศไทย

โดย

นางสาว กรรณชญา พูนพิช

ภาควิชา

ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

อาจารย์ที่ปรึกษา

ศาสตราจารย์ ดร.เชียน อีระวิทย์

รองศาสตราจารย์ ดร.สุธี ประศาสน์เศรษฐ์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

..... *สุประดิษฐ์ บุญนาค* คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุประดิษฐ์ บุญนาค)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... *กฤษณา อภิรักษ์* ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.กฤษณา อภิรักษ์ ณ อยุธยา)

..... *เชียน อีระวิทย์* กรรมการ
(ศาสตราจารย์ ดร.เชียน อีระวิทย์)

..... *สุธี ประศาสน์เศรษฐ์* กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุธี ประศาสน์เศรษฐ์)

..... *กนก วงศ์ตระหง่าน* กรรมการ
(ดร.กนก วงศ์ตระหง่าน)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สามารถใช้อำนาจทางเศรษฐกิจ และอิทธิพลทางการเมืองของตน เข้าผลักดันกระบวนการตัดสินใจของรัฐบาลในประเทศที่ตนเข้าไปลงทุน ให้เป็นไปในทิศทางที่สอดคล้องกับผลประโยชน์ของตนได้ อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษาวิจัยชี้ให้เห็นว่า การแสดงบทบาททางการเมืองในลักษณะดังกล่าวของบริษัทลงทุนข้ามชาติจะประสบผลสำเร็จเพียงใดนั้น มิได้ขึ้นอยู่กับพลังอำนาจของบริษัทฯ แต่เพียงปัจจัยเดียว หากยังขึ้นกับระดับความเป็นประชาธิปไตยของรัฐบาล และระดับการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในประเทศที่บริษัทฯ เข้าไปลงทุนด้วย ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า การดำเนินงานของบริษัทลงทุนข้ามชาติในกิจการทรัพยากรธรรมชาติ ยังอาจกระตุ้นให้เกิดการก่อรูปของอุดมการณ์ชาตินิยมทางเศรษฐกิจขึ้นในหมู่ประชาชนบางส่วน โดยที่รัฐบาลมิได้มีความรู้สึกร่วมด้วย จึงสรุปได้ว่า การดำเนินงานของบริษัทลงทุนข้ามชาติ ในบางกรณี อาจมีผลกระทบต่อสภาพทางการเมืองภายในของประเทศที่บริษัทฯ เข้าไปลงทุน ในลักษณะที่เป็นพลังทางสังคม (social force) ที่มีอิทธิพลต่อความสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาลและกลุ่มประชาชนของประเทศนั้นได้

Thesis Title Transnational Corporations and the Third World :
 The Tin Industry in Thailand

Name Miss Kanchada Poonpanich

Thesis Advisor Professor Khien Theeravit, Ph.D.
 Associate Professor Suthy Prasartset, Ph.D.

Department International Relations

Academic Year 1982

ABSTRACT

The purpose of this study is to examine the role of the transnational corporations (TNCs) as non-state actors which have related closely with the "state" and also have exerted their political influence across the state-boundary of the countries in the third world. The focus will be on the investment of Union Carbide Corporation and the Billiton International Metals in the Thai tin industry during the period of 1960-1976, with particular emphasis on the relations between their activities and the domestic political process in Thailand.

This study is based mainly on empirical research as well as the analysis of primary sources and interviews.

This study shows that although TNCs are non-state actors, they still maintain a certain degree of autonomy which is enough to turn them to be distinct political actors in the domestic politics of any state within which they operate. That is, they possess the

economic and political power to the extent that they are able to influence or even to make authoritative decisions of the host country. The study indicates that the success or failure of these actions depends not only upon their power as TNCs but also upon the types of the host government (democratic or authoritative) and also upon the level of mass participation in that country. In addition, the companies' exploitation of the host country's natural resources can arouse the sense of economic nationalism among the local people as well as generate reactions against TNCs, though the government does't share that similar feeling. To conclude, the operation of TNCs, in a particular circumstance, may have an impact upon the internal politics of the host country in the sense that they can be significant and influential social forces to the relations between the government and the people of the host country.

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณ ศาสตราจารย์ ดร.เชียน อีระวิทย์ รองศาสตราจารย์ ดร.สุธี
ประศาสน์เศรษฐ์ รองศาสตราจารย์ ดร.กฤษมา สนิทวงศ์ ณ อยุธยา และ ดร.กนก
วงศ์ตระหง่าน ที่ได้ให้คำแนะนำและตรวจแก้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ระดับต่าง ๆ ของกระทรวงอุตสาหกรรม กรมทรัพยากรธรณี
องค์การเชียงใหม่ในทะเล และเจ้าหน้าที่ของกรมทะเบียนการค้า กระทรวงพาณิชย์ ที่ได้
อำนวยความสะดวกต่อการรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ การเปิดเผยข้อเท็จจริงใน "กรณีเหมืองโก๋"
ของผู้ใกล้ชิดเหตุการณ์ที่กรุณาให้สัมภาษณ์ มีส่วนอย่างสำคัญที่ทำให้งานวิจัยนี้สมบูรณ์ขึ้น ผู้เขียน
ขอขอบคุณไว้ ณ ที่นี้

คุณอภิญา เฟื่องฟูสกุล คุณศักดินา ฉัตรกุล ณ อยุธยา คุณทวี พาณิชวัฒนา เจริญ
และคุณอุกฤษฏ์ ปัทมานันท์ เป็นมิตรที่ได้ให้ความช่วยเหลืออย่างดียิ่งตลอดช่วงเวลาที่ทำวิจัย
อนึ่ง หากปราศจากการสนับสนุนด้านกำลังใจจากคุณสังสิต พิริยะรังสรรค์ และด้านกำลังทรัพย์
จากครอบครัว วิทยานิพนธ์ฉบับนี้คงไม่อาจลุล่วงไปได้

ท้ายที่สุด ขอขอบคุณสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ที่ได้ให้ทุนอุดหนุนการวิจัย

กรรณชฎา พูนพิช

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ ๑ แสดงสูตรอัตราค่าจ้างชุดแรกและส่วนแบ่งผลประโยชน์ที่แต่ละฝ่าย เสนอ ระหว่างการเจรจาต่อรอง วันที่ ๑-๗ ธันวาคม ๒๕๑๙	๒๑๕
ตารางที่ ๒ เปรียบเทียบสูตรอัตราค่าจ้าง วันที่ ๑ กันยายน และ ๗ ธันวาคม	๒๑๘
ตารางที่ ๓ เปรียบเทียบผลประโยชน์ที่แต่ละฝ่ายได้รับจากสูตรวันที่ ๑ กันยายน และ วันที่ ๗ ธันวาคม	๒๑๘